पूज्याऽसि मम मान्या च ज्येष्ठा च ब्राह्मणी ह्यसि। त्वत्तोऽपि मे पूज्यतमो राजर्षिः किं न वेत्थ तत्। २४४५
॥ वैशम्पायनउवाच ॥ श्रुत्वा तस्यास्ततो वाक्यं देवयान्यब्रवीदिदं। राजन्नाद्येह वक्ष्यामि विप्रियं मे कृतं त्वया।
सहसोत्पतितां श्यामां दृष्ट्वा तां साश्रुलोचनां। ढूर्णं सकाशङ्काव्यस्य प्रस्थितां व्यथितस्तदा।
अनुवव्राज संभ्रान्तः पृष्ठतः सान्त्वयन्नृपः। न्यवर्त्तत नचैव स्म क्रोधसंरक्तलोचना।
अविब्रुवन्ती किञ्चित्सा राजानं साश्रुलोचना। अचिरादेव सम्प्राप्ता काव्यस्योशनसोऽन्तिकं।
सा तु दृष्ट्वैव पितरमभिवाद्याग्रतः स्थिता। अनन्तरं ययातिस्तु पूजयामास भार्गवं। २४५०
॥ देवयान्युवाच ॥ अधर्म्मेण जितो धर्म्मः प्रवृत्तमधरोत्तरं। शर्म्मिष्ठयाऽतिवृत्ताऽस्मि दुहित्रा वृषपर्व्वणः।
त्रयोऽस्यां जनिताः पुत्रा राज्ञा तेन ययातिना। दुर्भगाया मम द्वौ तु पुत्रौ तात ब्रवीमि ते।
धर्म्मज्ञ इति विख्यात एष राजा भृगूद्वह। अतिक्रान्तश्च मर्य्यादां काव्यैतत्कथयामि ते।
॥ शुक्र उवाच ॥ धर्म्मज्ञः सन्महाराज योऽधर्म्ममकृथाः प्रियं। तस्माज्जरा त्वामचिराद्धर्षयिष्यति दुर्जया।
॥ ययातिरुवाच ॥ ऋतुं वै याचमानाया भगवन्नान्यचेतसा। दुहितुर्दानवेन्द्रस्य धर्म्ममेतत्कृतं मया। २४५५
ऋतुं वै याचमानाया न ददाति पुमानृतुं। भ्रूणहेत्युच्यते ब्रह्मन्स इह ब्रह्मवादिभिः।
अभिकामां स्त्रियं यश्च गम्यां रहसि याचितः। नोपैति सच धर्म्मेषु भ्रूणहेत्युच्यते बुधैः।
इत्येतानि समीक्ष्याहं कारणानिभृगूद्वह। अधर्म्मभयसम्विग्नः शर्म्मिष्ठामुपजग्मिवान्।
॥ शुक्र उवाच ॥ नन्वहं प्रत्यवेक्ष्यस्ते मदधीनोऽसि पार्थिव। मिथ्याचारस्य धर्म्मेषु चौर्य्यं भवति नाऽनृष।
॥ वैशम्पायन उवाच ॥ क्रुद्धेनोशनसा शप्तो ययातिर्नाऽनृषस्तदा। पूर्वं वयः परित्यज्य जरां सद्योऽन्वपद्यत। २४६०
॥ ययातिरुवाच ॥ अतृप्तो यौवनस्याहं देवयान्यां भृगूद्वह। प्रसादं कुरु मे ब्रह्मन्जरेयं न विशेच मां।
॥ शुक्रउवाच ॥ नाहं मृषा ब्रवोम्येतज्जरां प्राप्नोसि भूमिप। जरां त्वेतां त्वमन्यस्मिन्संक्रामय यदीच्छसि।
॥ ययाति रुवाच ॥ राज्यभाक् स भवेद्ब्रह्मन्पुण्यभाक्कीर्तिभाक्तथा। यो मे दद्याद्वयः पुत्रस्त्वद्भवाननुमन्यतां।
॥ शुक्रउवाच ॥ संक्रामयिष्यसि जरां यथेष्टं नऽनृषात्मज। मामनुध्याय भावेन नच पापमवाप्स्यसि।
वयो दास्यति ते पुत्रो यः स राजा भविष्यति। आयुष्मान्कीर्त्तिमांश्चैव बहुपत्यस्तथैव च। २४६५
इत्यादिपर्व्वणि सम्भवपर्व्वणि ययात्युपाख्यानेत्र्यशीतोऽध्यायः ॥ ८३ ॥
॥ वैशम्पायन उवाच ॥ जरां प्राप्य ययातिस्तु स्वपुरं प्राप्य चैव हि। पुत्रं ज्येष्ठं वरिष्ठञ्च यदुमित्यब्रवीद्वचः।
॥ ययाति रुवाच ॥ जरा बली च मां तात पलितानिच पर्य्यगुः। काव्यस्योशनसः शापान्नच तृप्तोऽस्मि यौवने।
त्वं यदो प्रतिपद्यस्व पाप्मानं जरया सह। यौवनेन त्वदीयेन चरेयं विषयानहं।
पूर्णे वर्षसहस्रेतु पुनस्ते योवनं त्वहं। दत्त्वा त्वं प्रतिपत्स्यामि पाप्मानं जरया सह।।
॥ यदुरुवाच ॥ जरायां बहवो दोषाः पानभोजनकारिताः। तस्माज्जरां न ते राजन् ग्रहीष्यइति मे मतिः। २४७०
सितश्मश्रुर्निरानन्दो रजया शिथिलीकृतः। बली सङ्कुलगात्रस्तु दुर्दर्शो दुर्ब्बलः कृशः।
अशक्तः कार्य्यकरणे परिभूतः स यौवनैः। सहोपजीविभिश्चैव तां जरां नाभिकामये।
सन्ति ते बहवः पुत्रा मत्तः प्रियतरा नृप। जरां ग्रहीतुं धर्म्मज्ञ तस्मादन्यं वृणीष्व वै।